

גבולות היחידה: פרק י"ב פסוקים לז – מב, מג – נא

נושא היחידה: יציאת מצרים והלכות נוספות של קרבן הפסח

כתבה: יעל דאר

מספר שיעורים לפי המתווה: 1

הסבר כללי: ליחידה זו שני חלקים. החלק הראשון עיוני יותר. אנחנו נציע דרך חוויתית ללימוד יציאת מצרים. החלק השני – אקסטנסיבי, נציע עיון קצר שאינו מצריך אלא עיון בחומש, ללא כתיבה במחברת.

כבר בשיעור הקודם ביקשנו להביא בגדי הליכה, לארגן מראש מצה ומרור (חסה) לכולם. נבקש להביא מאכל בשרי. את השיעור הזה נשתדל לעשות צמוד לזמן שממילא אוכלים. יש להכין מראש ציפוי נייר למזוזות הדלת ולמשקוף, כלי עם צבע גואש אדום ומכחולים. הילדים יושבים במקומות ומתחילים לאכול. החומש מוכן על השולחן.

פתיחה:

נזכיר כי למדנו בשיעורים הקודמים על מכת הבכורות ועל פסח מצרים. בני ישראל נמצאים בבתייהם ואוכלים את קרבן הפסח. גם אנחנו בכיתה נאכל כעת את ה'קרבן' שלנו. להדגיש כי אין זה קרבן ממש, אלא רק זכר לו. נזכיר את המצה והמרור שה' ציווה לאכול עם הקרבן. נזמין בכל פעם זוג ילדים 'למרוח דם על המשקוף והמזוזות'. נחזור ונקרא בדרמטיות את פסוקי מכת הבכורות, ובהגיענו לפסוק לד', "וישא העם את בצקו טרם יחמץ..." – כולם קמים, בידיהם המקלות והחומש, נצא מן הכיתה לכיוון שנחליט עליו מראש (קצה המגרש וכד') בשירת 'בצאת ישראל ממצרים'. נצעד כולנו למקום ונשב שם. שם נפתח את החומש בפרק י"ב פסוק לז, ונקרא.

עיון בפסוקים:**פסוקים לז – מב: יציאת מצרים**

קריאת כל פסוק והסברו בנפרד באופן חגיגי.

להלן נציע לכל פסוק נקודות לעיון וחיידוד.

פס' לז: מאיזו עיר יצאו ישראל? לאן הלכו? כמה יצאו? (יצאו מרעמסס, הלכו לכיוון סוכות¹. יצאו כ – 600,000 גברים (מגיל 20), חוץ מטף ונשים).

¹ המרחק בין סוכות לרעמסס הוא 120 מיל. כיצד הלכו מרחק רב כל כך בלילה אחד? ניתן לומר שהמרחק הזה דווקא מראה את המרחק בין רעמסס – עיר אלילית מצרית לסוכות – ענני הכבוד של ה'. זה עניין רוחני יותר מאשר מרחק ממשי.

² א. יש להסביר כיצד לכתוב את המספר הזה. הילדים עדיין לא למדו את זה בשיעור חשבון.
ב. חז"ל אומרים: בשישים ריבוא (רבבות) נגאלו ובשישים ריבוא עתידיים להיגאל. נתון מעניין הוא שבזמן קום המדינה היו בישראל כ – 600,000 יהודים. (למעשה, כ – 650,000 לפי ויקיפדיה).

פס' לח': מי עוד יצא עם בני ישראל? (ערב רב. להסביר פירוש המילה ערב³ = תערובת של אומות וגרים) מה עוד לקחו איתם? (צאן ובקר)

פס' לט': בני ישראל אופים את הבצק שהכינו ולא החמיץ במצרים. אפילו שידעו שהם עומדים לצאת, לא הכינו לעצמם צידה לדרך. כאן שוב ניתן להראות את שבחם של ישראל, שסמכו על ה'.

פסוק מ': בני ישראל יושבים במצרים 430 שנה. כאן מחשבים את השנים מרגע שאברהם שמע בברית בין הבתרים "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך... ארבע מאות שנה" ולא מהולדת יצחק. מהולדת יצחק עברו 400 שנה, אך מברית בין הבתרים עברו 430 שנה.⁴

פסוק מא': 'בעצם היום הזה' – בני ישראל יצאו ממצרים ביום. לאחר חצי הלילה, לאחר שהמצרים גרשו את בני ישראל, עוד לקח זמן עד הבוקר להתארגן במהירות – ויצאו שלא כמו גנבים בלילה, אלא ביום לעיני כולם.

פסוקים מא – מב': לקרוא בחגיגות יתרה. ליל שימורים – לילה שה' שומר לגאולה הבאה ולגאולות אחרות. (ולא ליל שימורים: לילה שבו לא ישנים). ה' הוא ששומר ומצפה ללילה שבו יגאל את ישראל.

נשאל: מדוע הבאנו חומשים אתנו? בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה. מטרת יציאת מצרים היא מתן תורה. אנחנו בדרך להר סיני, ולכן לקחנו חומש. בשלב זה ניתן לחזור לכיתה, להמשך השיעור (בקצרה).

פסוקים מג – נא': חוקת הפסח

נחזור ונשאל: מי עוד יצא עם בני ישראל ממצרים? התשובה היא – ערב רב. ובכן, הרבה לא – יהודים יצאו ממצרים ונצלו את ההזדמנות לצאת מ'בית עבדים'. התורה נותנת לנו הוראות למי מותר לאכול מקרבן הפסח. בשעת הקריאה ננסה לגלות, ולאחר מכן, לפי דברי הילדים, **נערוך רשימה על הלוח**.

- כל בן נכר (גויים ויהודים משומדים, יהודי שהתנכר לאביו שבשבמים).
- עבד איש (עבד כנעני שלא נימול).
- גר תושב (גוי שקיבל עליו כמה מצוות. או שבע מצוות בני נח, או שאינו עובד ע"ז).
- שכיר – גוי שעובד ומקבל משכורת.
- כל ערל – גם מי שלא נימול (יהודי, מסיבות בריאות)

ומי כן יאכל מהקרבן? כל עדת ישראל. (לא חייבים להצטרף למשפחות).

אלו שתי הלכות נוספות לומדים מפסוקים אלה?

³ אולי יזכרו ממה שלמדנו במכת הערוב.

⁴ למתעניינים ניתן לחשב שיציאת מצרים היתה בשנת ב' תמ"ח (2448) לבריאת העולם, לפי החישוב הבא: אברהם נולד ב-1948 לבריאת העולם. יצחק נולד 100 שנים אחריו. 2048. יציאת מצרים לאחר 400 שנה. 2448. ניתן להבין מזה שאברהם היה בן 70 בברית בין הבתרים.

1. בבית אחד יאכל – אסור להוציא מן הבשר של הקרבן מהבית שבו נאכל.
  2. ועצם לא תשברו בו – איסור לשבור עצם מהקרבן. (שבירת העצמות מלמדת על אכילה בחיפזון. אכילה כזו מתאימה רק לפסח מצרים. אבל בפסח דורות יושבים מסובים ואוכלים בנחת. לכן אין לשבור עצם (רשב"ם)).
- לסיום נקרא את פסוקים נ – נא: שוב לומדים על שבחם של בני ישראל שעשו כדבר משה. פסוק נא הוא פסוק חגיגי לסיום הפרק הארוך הזה.

הצעות להמחשה:

כל ההליכה היא המחשה אחת גדולה.

מסרים והפנמה:

- היציאה ממצרים – מעבר ליציאה הפיזית, היא יציאה מהאלילות המצרית (רעמסס) וכניסה תחת כנפי השכינה ב'סוכות'.
- בני ישראל בוטחים בה' ולא מכינים צידה לדרך, אף שהם יודעים שהם הולכים לארץ ישראל. (או לפחות לשלושה ימים במדבר).
- בני ישראל עושים כל הזמן כדבר משה, ולא משנים דבר.
- חג הפסח – חג יהודי, ולכן רק יהודים שהובאו בבריתו של אברהם אבינו יכולים להשתתף באכילת קרבן הפסח.

מבט שלם:

יציאת מצרים היא אירוע מכונן. כל הפרק מכונן אליו. הלכות הפסח שזורות בו לכל אורכו. זהו אירוע לזיכרון ולדורות. בפרק הבא נלמד על מצוות נוספות המזכירות את יציאת מצרים ומכת בכורות. ואחר כך נלך בדרך לים סוף.

סיכום:

למדנו על יציאת מצרים והשתדלנו לחוות אותה. למדנו על פסח מצרים, פסח דורות ושוב על פסח מצרים ופסח דורות, כשבמרכז – מכת בכורות ויציאת מצרים.

